

Prof. dr hab. Andrzej Marciniak

Rafał Fronczek

Celem opinii jest udzielenie odpowiedzi na pytanie czy komornik może zbiorczo kierować korespondencję do wierzyciela w sprawach, w których ustanowiono pełnomocnika, a zasadniczo w sprawach, w których ustanowiono różnych pełnomocników i pełnomocnicy Ci wskazują jeden (ten sam) adres do doręczeń elektronicznych wierzyciela.

Zgodnie z art. 133 § 3 k.p.c., który zgodnie z art. 13 § 2 k.p.c. ma odpowiednie zastosowanie również w postępowaniu egzekucyjnym, **jeżeli ustanowiono pełnomocnika procesowego lub pełnomocnika do doręczeń, pisma doręcza się tym osobom.**

Zatem niezależnie od formy doręczenia przesyłka winna zostać zaadresowana na konkretnego adresata zgodnie z przywołanym przepisem. Jeżeli ustanowiono pełnomocnika procesowego lub pełnomocnika do doręczeń, **pisma doręcza się tym osobom.** W przypadku adwokata lub radcy prawnego komornik winien zaadresować przesyłkę **imiennie na konkretnego pełnomocnika, nawet jeżeli strona wniesie o doręczenie pisma bezpośrednio jej, chyba że ograniczy zakres pełnomocnictwa o doręczenia** ((por. *K. Markiewicz [w:] T. Szanciło* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1–458¹⁶. Tom I. Wyd. 2, Warszawa 2023, komentarz do art. 133).

Nie ma przy tym znaczenia jaki adres wskazał pełnomocnik. Jeżeli pełnomocnik procesowy strony nie wskazał odmiennego – od adresu strony – adresu dla doręczeń, doręczenie przeznaczonego imiennie dla pełnomocnika pisma pod adresem reprezentowanej strony odpowiada przepisom k.p.c. (por. post. SN z 12.10.1966 r., II PZ 88/66, Legalis).

Dyspozycja art. 133 § 3 zd. 1 k.p.c. wiąże zarówno sąd (komornika), jak też same strony, **które jedynie poprzez cofnięcie pełnomocnictwa lub jego ograniczenie albo upoważnienie określonej osoby do odbioru pism** mogą uniknąć doręczenia przez sąd pisma do rąk osób w tym przepisie wymienionych (post. SN z 15.1.2015 r., IV CZ 81/14, Legalis). Przepis art. 133 § 1 k.p.c. ma zastosowanie do wszystkich podmiotów, które mogą być ustanowione pełnomocnikami procesowymi w toku postępowania cywilnego (zob. art. 87 k.p.c.) (*M. Michalska-Marciniak [w:] A. Marciniak* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz. Art. 1–205, Warszawa 2019, komentarz do art. 133).

Naruszenie prawidłowego sposobu doręczenia pozbawione jest skutków prawnych i należy je uważać za niebyłe. **Doręczenie pisma sądowego lub procesowego samej stronie, a nie ustanowionemu przez nią pełnomocnikowi oznacza naruszenie przepisów postępowania** (post. SN z 20.11.2014 r., I UZ 22/14, Legalis). Stanowisko to SN podtrzymał m.in. w post. z 14.7.2015 r. (II UZ 9/15, Legalis), akcentując, że przepisy k.p.c. o doręczeniach mają charakter obligatoryjny, wyłączając wszelką swobodną dyspozycję stron co do sposobu doręczania przesyłek sądowych (por. *K. Markiewicz [w:] T. Szanciło* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1–458¹⁶. Tom I. Wyd. 2, Warszawa 2023, komentarz do art. 133).

Wskazane przepisy mają zastosowanie również w przypadku doręczeń elektronicznych.

Zgodnie z art. 2 pkt 1 i 9 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1045 ze zm. – dalej u.d.e.) adres do doręczeń elektronicznych to adres elektroniczny, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2020 r. poz. 344), **podmiotu korzystającego z publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego** lub publicznej usługi hybrydowej albo z kwalifikowanej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego, **umożliwiający jednoznaczną identyfikację nadawcy lub adresata danych przesyłanych**

w ramach tych usług, natomiast skrzynka doręczeń to narzędzie umożliwiające wysyłanie, odbieranie i przechowywanie danych zgodnie ze standardem, o którym mowa w art. 26a ustawy z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 422), **w ramach publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego**, a także w ramach publicznej usługi hybrydowej.

Według art. 4 ust. 1 u.d.e. podmiot publiczny (m.in. komornik) doręcza korespondencję wymagającą uzyskania potwierdzenia jej nadania lub odbioru z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego na adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych (BAE), natomiast art. 7 ust. 1 u.d.e. stanowi, że wpis adresu do doręczeń elektronicznych do bazy adresów elektronicznych jest równoznaczny z żądaniem doręczenia korespondencji przez podmioty publiczne na ten adres. Podmiot występujący utworzenie adresu do doręczeń elektronicznych powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego lub wpis adresu do doręczeń elektronicznych powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo z kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego do bazy adresów elektronicznych jest informowany o skutkach prawnych wpisu adresu do doręczeń elektronicznych do bazy adresów elektronicznych, w tym o prawach i obowiązkach z niego wynikających, a w przypadku wystąpienia o utworzenie adresu do doręczeń elektronicznych powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego - także o zasadach zarządzania skrzynką doręczeń oraz o prawach i obowiązkach posiadacza skrzynki doręczeń.

Minister właściwy do spraw informatyzacji prowadzi, będącą rejestrem publicznym, bazę adresów elektronicznych, w której gromadzone są adresy do doręczeń elektronicznych (art. 25 ust. 1 u.d.e.).

Warto też przywołać rozwiązania ustawy w zakresie profesjonalnych pełnomocników, którzy zwykle reprezentują wierzycieli masowych. Art. 9 ust. 1 pkt 1 i 2 u.d.e. określa, że do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych, powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego jest obowiązany adwokat wykonujący zawód oraz radca prawny wykonujący zawód¹. Uzupełnieniem tej regulacji jest art. 26 pkt 2 k), który stanowi, że BAE zawiera adres do doręczeń elektronicznych wykorzystywany w ramach prowadzonej działalności zawodowej - w przypadku osoby fizycznej będącej adwokatem, radcą prawnym, doradcą podatkowym, doradcą restrukturyzacyjnym, notariuszem lub rzecznikiem patentowym. Takie rozwiązanie gwarantuje możliwość jednoznacznej identyfikacji nadawcy lub adresata danych przesyłanych w ramach tych usług, jak stanowi art. 2 pkt 1 u.d.e.

Wreszcie zgodnie z § 2 rozporządzeni Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 grudnia 2023 r. w sprawie określenia terminów i zakresów spraw, w których komornicy sądowi mogą dokonywać doręczeń na adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych, albo za pokwitowaniem przez operatora wyznaczonego w ramach publicznej usługi hybrydowej (Dz. U. poz. 2634) W sprawach wymienionych w § 1, z dniem 10 grudnia 2023 r. komornik sądowy może doręczać wytworzone przez siebie pisma oraz inne dokumenty, o ile zostały one utrwalone w postaci cyfrowej, za pośrednictwem usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego, **jeżeli adresat posiada adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych.**

¹ Obowiązek wchodzi w życie z dniem 1.1.2025 r., czyli z dniem określonym w komunikacie z dnia 29.05.2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1077, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 2540, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 2764, ze zm. z Dz.U. z 2024 r. poz. 1078) wydanym na podstawie art. 155 ust. 10.

W świetle przytoczonych wyżej przepisów należy wskazać, że jeśli komornik zdecyduje się doręczać korespondencję na adres do doręczeń elektronicznych w sprawie, w której ustanowiono pełnomocnika procesowego, zobowiązany jest doręczyć ją na adres tego pełnomocnika wpisany do bazy adresów elektronicznych, nawet jeśli pełnomocnik procesowy lub wierzyciel wskaże inny adres do doręczeń.

Potwierdzeniem tej zasady jest brzmienie art. 131² k.p.c., który wejdzie w życie 1 stycznia 2025 r. Zgodnie z § 1 tego przepisu, jeżeli warunki techniczne i organizacyjne sądu to umożliwiają, **doręczeń dokonuje się na adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy**, a w przypadku braku takiego adresu - na adres do doręczeń elektronicznych powiązany z kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego, z którego adresat wniósł pismo. Według § 2 doręczenia, o którym mowa w § 1, a zatem doręczenia **na adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy o doręczeniach elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych**, można dokonać wobec strony będącej osobą fizyczną tylko wtedy, **gdy** wniosła ona pismo z adresu do doręczeń elektronicznych albo **wskazała ten adres jako adres do doręczeń**. Nie dotyczy to doręczeń dla przedsiębiorców wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

Nie ulega przy tym wątpliwości, że bez względu na to czy chodzi o adres z którego adresat wniósł pismo czy adres wskazany², zgodnie z art. 2 pkt 1 u.d.e. musi być to adres **podmiotu korzystającego z publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego** lub publicznej usługi hybrydowej albo z kwalifikowanej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego, **umożliwiający jednoznaczną identyfikację nadawcy lub adresata danych przesyłanych w ramach tych usług, a zatem adres tego podmiotu, a nie adres należący do jakiegokolwiek innego podmiotu. Zatem w przypadku pełnomocnika procesowego musi być to adres tego pełnomocnika.**

Zgodnie z § 17 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 2018 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad prowadzenia biurowości, rachunkowości i ewidencji operacji finansowych kancelarii komorniczych (Dz. U. poz. 2517 z późn. zm.) **w szczególnie uzasadnionych przypadkach komornik może dokonać doręczenia pism jedną przesyłką w kilku sprawach. Doręczenie jedną przesyłką w kilku sprawach możliwe jest o ile przesyłki te kierowane są do tego samego adresata, a nie do różnych adresatów.** W przypadku spraw, w których występuje pełnomocnik adresatem tym musi być imiennie pełnomocnik, a nie wierzyciel. Doręczenie pisma wierzycielowi, pomimo wskazania pełnomocnika w sprawie w zbiorczym zestawieniu, będzie pozbawione skutków prawnych.

Uniknięcie bezskuteczności doręczenia na adres wierzyciela w przypadku wyznaczenia pełnomocnika procesowego możliwe jest wyłącznie w sytuacji ograniczenia zakresu pełnomocnictwa o doręczenia. Wierzyciel może też wskazać w miejsce pełnomocnika procesowego pełnomocnika do doręczeń, który musi mieć swój własny adres do doręczeń elektronicznych.

² Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 grudnia 2023 r. w sprawie określenia terminów i zakresów spraw, w których komornicy sądowi mogą dokonywać doręczeń na adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych, albo za pokwitowaniem przez operatora wyznaczonego w ramach publicznej usługi hybrydowej (Dz. U. poz. 2634) do komorników nie można skutecznie wносить pism na adres doręczeń elektronicznych.